

Verksamhetsberättelse 2019

Origo – Resurscentrum mot hedersrelaterat förtryck och våld, Stockholms län

Uppdrag

Motverka och förebygga hedersrelaterat förtryck och våld samt förbättra livssituationen för ungdomar som begränsas av hedersnormer.

Delmål

- Ungdomar som vänder sig till Origo får stöd och vägledning i sin livssituation
- Yrkesverksamma får tillgång till konsultativt stöd, strategier och metoder
- Yrkesverksamma får kompetens om hedersrelaterat förtryck och våld samt dess konsekvenser.
- Olika myndigheter och ideella aktörer samverkar.

Målgrupper

- Ungdomar mellan 13 och 26 år som utsätts för hedersrelaterat förtryck och våld
- Yrkesverksamma och ideella aktörer som möter dessa ungdomar i sitt arbete.

Bemanningsresurser

- Verksamhetschef (100 %)
- Barnmorska (90 %)
- Polis (50 %)
- 5 kuratorer (4 x 100 % + 1 x 70 %)
- Administratör (20 %)

Medarbetarna har erbjudits handledning regelbundet av en extern handledare under hela året. Samtliga medarbetare i teamet har fått kompetenshöjande insatser, i form av seminarier, utbildningar, workshop eller dylikt inom området.

Ekonomi

Verksamhetens ekonomi är i balans.

Sammanfattning

Inför 2019 förväntades ca 150 nya ungdomar söka individuellt stöd från verksamheten. Årets statistik visar att 234 nya ungdomar har fått stöd och rådgivningssamtal från verksamheten. Majoriteten flickor och unga kvinnor, 12 % av ungdomarna har varit pojkar och unga män. De senaste årens statistik visar att antal nya ungdomar ökar succesivt varje år. Förra året var motsvarande siffra 187. Ytterligare 54 nya ungdomar har tagit kontakt med verksamheten genom *Fråga Origo* funktionen, där unga erbjuds total anonymitet genom mailkonversation.

477 yrkesverksamma har fått konsultation och vägledning i nya ärenden, 16 % av dessa nya ärenden handlade om pojkar och unga män. Det har skett en ökning även här i jämförelse med 2018, då motsvarande siffra var 436. Detta trots att Origo inte har kunnat vara lika tillgänglig med lokala besök/ utbildningsinsatser som tidigare år, vilket brukar generera att fler yrkesverksamma hör av sig i enskilda ärenden. Resultatet är positivt och kan ses som en indikation på att Origo når ut med information till olika yrkesgrupper genom olika kanaler och sociala medier.

Ökningen av nya ärenden beror även med stor sannolikhet på att Origo är mer etablerad i länet. Antal yrkesverksamma som har kännedom om Origo och vilket stöd unga kan få från Origo har totalt sett ökat genom åren. En annan viktig orsak kan vara att verksamheten har arbetat för ökad tillgänglighet via telefon. Origo har ett särskilt gratisnummer för ungdomar, det var begränsade telefontider några dagar i veckan tidigare. Under 2019 har medarbetarna haft streckade dagar och turats om att svara på denna telefon, både på förmiddagarna och eftermiddagarna, alla vardagar i veckan. Därutöver har gruppen bestått av ytterligare en kurator på deltid under hösten. Allt detta har sammantaget säkerligen bidragit till ökad tillgänglighet när både unga och yrkesverksamma har kontaktat verksamheten.

Brucarundersökningen med ungdomar under perioden oktober och november visade att 96 % av de aktuella ungdomarna upplevde att medarbetarna lyssnade på dem och att kontakten med Origo är ett stöd. Det var endast en ungdom som svarade delvis på frågorna. Bortfallet beräknas vara ca 42 %, eftersom alla ungdomar som var aktuella under perioden inte deltog trots att de fick webblänken via sms. En del av bortfallet beror även på att några medarbetare har missat att skicka länken efter samtal med ungdomar.

De senaste årens statistik visar att det är framförallt socialtjänsten som kontaktar Origo i enskilda ärenden. Som ett led i arbetet med att nå ut bredare i länet har verksamheten arbetat med att ta fram två filmer om Origo under året. En av filmerna riktas till unga som begränsas av hedersnormer och den andra riktas till yrkesverksamma i länet. Filmerna har finansierats av Länsstyrelsen i Stockholm och finns på youtube. Filmerna finns att hitta på Origos hemsida och sociala medier. Verksamheten har p.g.a. tidsbrist inte kunnat arbeta aktivt med spridningen av filmerna och planerar att göra det under 2020. Origo kommer att behöva hjälp från samtliga huvudmän, utbildningsförvaltningarna samt kultur- och fritidsförvaltningarna m.fl. med spridningen av filmerna, för att nå fler unga och yrkesverksamma i länet.

Origo har erbjudit återkommande utbildningsdagar som har varit välbesökta centralt i Stockholm under året. Verksamheten fick ta en paus från att erbjuda lokala kompetenshöjande insatser till kommuner och stadsdelsförvaltningar under våren, för att frigöra tid till andra prioriterade arbetsområden. Lokala utbildningsinsatser riktad till Polisregion Stockholm prioriterades enligt verksamhetsplaneringen för 2019. Origo arrangerade utbildningsdagar i polisområde Stockholm Nord, Stockholm Syd samt Stockholm City med syfte att nå fler inom myndigheten.

Statistiken visar att drygt 2000 yrkesverksamma från olika myndigheter har deltagit i någon form av kompetenshöjande insats under året, trots att Origo hade 1200 som årsmål. En bidragande orsak till detta var att Origo började erbjuda lokala utbildningsinsatser under hösten igen. Det blev utrymme när gruppen bestod av ytterligare en kurator som nämnts ovan. Verksamheten kommer fortsätta att erbjuda insatsen på lokal nivå i mån av tid och utrymme även under 2020, då insatsen efterfrågas av olika huvudmän och samarbetspartners i länet.

Det totala resultatet från deltagarnas enkätsvar efter genomförda grundutbildningstillfällen, vid sex olika tillfällen, visar att ca 96 % av deltagarna upplever att de har fått utökade kunskaper på området. Övriga har svarat delvis på frågan. Kursen Hedra har som planerat erbjudits 4 gånger under året. Utvärderingen av kursen visar att över 900 ungdomar har fått delta i gruppövningar med fokus på hedersnormer, maskulinitetsnormer samt jämställdhetsfrågor. Detta trots att ca hälften av de 82 kursdeltagarna som fullföljde kursen inte hade hunnit bilda ungdomsgrupper och testat övningarna under kursperioden.

Origo har ett pågående samarbete med Länsstyrelsen i Stockholms län som hjälper verksamheten med externa forskare. De har fått i uppdrag, att dokumentera de kunskaper och erfarenheter verksamhetens medarbetare har fått av arbetet med unga i en hederskontext. Arbetet med att hitta lämpliga forskare för uppdraget har tagit längre tid än vad som var

beräknat under året. Ersta Sköndal Bräcke Högskola har påbörjat förberedelserna med att utvärdera Origos samtalsmetodik under 2020 och ska intervjuva både medarbetare och ungdomar. Detta kommer att vara ett högprioriterat arbete för verksamheten, då målet är att Origo har en strukturerad samtalsmetod för stöd och rådgivningssamtal som kan spridas till yrkesverksamma i länet 2021.

Verksamheten har även ett pågående samarbete med Länsstyrelsen i Stockholms län kring webbkurs Heder och har som utlovats påbörjat arbetet med att utbilda kursledare i länet. Webbkurs Heder är en fördjupad utbildningsinsats som även kommer att erbjudas under 2020. Detta är ett långsiktigt samarbete som syftar till att fler i länet ska kunna erbjuda lokala utbildningsinsatser inom sina kommuner och organisationer på sikt och bli mer kunskapsförsörjande på egen hand. Webbutbildningen kan även användas enskilt av yrkesverksamma som vill lära sig mer om hedersrelaterat våld och förtryck. Origos ambassadörer i samtliga kommuner, kvinnofridssamordnare och yrkesverksamma från skolan är några förslag på vilka som kan vara lämpliga för uppdraget som lokala kursledare.

Sammanfattningsvis har Origo överlag nått uppsatta mål över förväntan under 2019. Verksamheten ska fortsätta att avsätta tid och resurser för ovannämnda prioriterade områden, såsom utvärdering och dokumentation av Origos samtalsmetodik och utbildning av utbildare parallellt med övriga insatser som verksamheten erbjuder kontinuerligt enligt avtal med alla huvudmän.

Ungdomar som vänder sig till Origo får adekvat stöd och vägledning i sin livssituation.

Inför 2019 förväntades ca 150 nya ungdomar söka individuellt stöd från verksamheten. Statistiken visar att 234 nya ungdomar har fått stöd från verksamheten under året. Framförallt flickor och unga kvinnor, 12 % av ungdomarna har varit pojkar och unga män. Antal nya ungdomar som söker individuellt stöd ökar succesivt varje år. Årets statistik visar en ökning åter igen, från 187 år 2018 till årets 234.

Verksamheten har totalt sett haft över 1000 stöd- och rådgivningssamtal med ungdomar och unga vuxna i nya och pågående ärenden genom fysiska möten och telefon. Medelåldern bland de nya ungdomarna har varit 19,5 år. Det var endast 26 % av de nya ungdomarna som var under 18 år. Detta beror med stor sannolikhet på att många unga i länet ofta väntar med att berätta för någon vuxen hur de har det hemma tills de blir myndiga. En hypotes är att många unga känner till, att de då kan hänvisa skolpersonal och andra yrkesverksamma till att de har tystnadsplikt och inte får kontakta deras föräldrar utan deras medgivande. Detta kan vara en av förklaringarna till att unga i länet får upplysning om att Origo finns när de är över 18 år.

Ökningen av antalet nya ungdomar kan bero på att fler vuxna i länet har upplyst ungdomarna om Origo p.g.a. att verksamheten är mer etablerad i länet. Antal yrkesverksamma som har kännedom om Origo och vilket stöd unga kan få från Origo har totalt sett ökat genom åren. En annan orsak kan vara att Origo har arbetat med att öka tillgängligheten för ungdomar via telefon. Origo har ett särskilt gratisnummer för ungdomar, det var begränsade telefontider några dagar i veckan tidigare. Under 2019 har medarbetarna haft streckade dagar och turats om att svara på denna telefon, både på förmiddagarna och eftermiddagarna alla vardagar i veckan. Under hösten har dessutom gruppen bestått av ytterligare en kurator på deltid, allt detta sammantaget har säkerligen bidragit till ökningen och ökad tillgänglighet både när unga och yrkesverksamma har kontaktat verksamheten.

En brukarundersökning med ungdomar som kom på samtal genomfördes under perioden oktober och november. 25 ungdomar (varav 5 var pojkar/ unga män) svarade anonymt på frågor via en webblänk efter besök på Origo. 96 % uppgav att de upplevde att medarbetarna

lyssnade på dem och att kontakten med Origo är ett stöd. Det var endast en ungdom som svarade delvis på frågorna. Bortfallet beräknas vara ca 42 %, eftersom alla ungdomar som var aktuella under perioden inte deltog, trots att de fick länken via sms. En del av bortfallet beror även på att några medarbetare har missat att skicka länken efter samtal med ungdomar.

Ytterligare 54 ungdomar har tagit kontakt genom *Fråga Origo*, där de kan ställa en fråga helt anonymt och inhämta svaret från Origo med ett lösenord. Funktionen används inte i så hög utsträckning av ungdomar men det är en ökning från förra året, då endast 33 ungdomar sökte stöd och vägledning genom funktionen. Det kan bero på att Origo inte har haft möjlighet att arbeta mera aktivt med informationsspridningen om funktionen direkt till unga i länet p.g.a. andra prioriteringar och tidsbrist.

Origo behöver bli bättre på att nå ut med information direkt till unga i länet genom olika kommunikationsstrategier och kanaler. Verksamheten har som planerat arbetat med att ta fram en Origo film riktad till unga under våren, där Fråga Origo funktionen samt möjligheten att ringa anonymt på 020 numret kostnadsfritt nämns tydligt. Verksamheten ska arbeta för att sprida filmen under 2020 genom mailutskick till skolor och sociala medier. Förhoppningen är att yrkesverksamma som arbetar med unga ska visa filmen för målgruppen och verka för att filmen syns på olika webbplatser i länet.

Origo har inte möjlighet att arbeta uppsökande och förebyggande ute på fältet med ungdomar, exempelvis genom skolföreläsningar och workshops. Verksamheten har därför haft som strategi att få fler yrkesverksamma i länet att arbeta våldspreventivt. Tanken har varit att vuxna i barnens närmiljö ska upplysa målgruppen om att de kan kontakta Origo vid behov av stöd. Kursen Hedra har enligt planering erbjudits fyra gånger under året, där fältassistenter, kuratorer och lärare m.fl. har fått konkreta verktyg, för att arbeta förebyggande och uppsökande med ungdomar. Hedra utvärderas kontinuerligt genom att deltagarna får svara anonymt på enkätfrågor i samband med att kursen avslutas. Enkätsvaren från 82 deltagare som har fullföljt kursen visar att över 900 ungdomar har fått delta i gruppövningar med fokus på hedersnormer, maskulinitetsnormer samt jämställdhetsfrågor. En analys av detta är, att strategin med att ge deltagarna i hemläxa att testa gruppövningar med ungdomar när kursen pågår är verksamt. Trots att över hälften av deltagarna inte hade hunnit bilda grupper och testa metoderna innan kursen avslutades, så har verksamheten nått många unga indirekt genom denna strategi. 95 % av kursdeltagarna svarade att de kommer att rekommendera kursen till andra som arbetar med ungdomar. Intresset för kursen är fortsatt stor, Hedra kommer därmed fortsätta att erbjudas nästa år.

Origo har samarbetat med Boulevardteatern och Länsstyrelsen i Stockholm kring pjäsen *Stjärnlösa nätter*. Skolor med medarbetare som har gått kursen Hedra har fått pjäsen kostnadsfritt till sin skola. 36 skolor som fick insatsen fick även utskick med Origos affischer, informationsblad och länkar till Origos nya filmer. De fick även tips på studiematerial och ett förberett diskussionsunderlag kring berättelsen *Stjärnlösa nätter*, tvångsäktenskap samt rätten att själv få välja det liv man vill leva.

Yrkesverksamma får tillgång till konsultativt stöd, strategier och metoder.

Yrkesverksamma som kontaktar Origo för att få konsultation och vägledning i nya ärenden förväntades vara 300 enligt VP 2019. Det framgår av statistiken att 477 yrkesverksamma har fått konsultation och vägledning i nya ärenden under året. 16 % av dessa nya ärenden handlade om pojkar och unga män.

Verksamheten har totalt sett haft över 651 konsultativa samtal i nya och pågående ärenden

med yrkesverksamma, framförallt genom telefon. Medelåldern bland ungdomarna i dessa nya ärenden har varit 17,7. Statistiken för nya ärenden visar att 48 % rörde barn och ungdomar under 18 år, en betydligt högre siffra i jämförelse med när unga själv söker stöd från verksamheten. Origo når de yngre målgrupperna indirekt genom att erbjuda konsultation till olika yrkesgrupper de möter för sin livssituation.

Det har skett en ökning i antal även här i jämförelse med året innan, då motsvarande siffra var 436. Detta trots att Origo inte har kunnat vara lika tillgänglig med lokala besök och utbildningsinsatser som tidigare har genererat att fler yrkesverksamma kontaktar verksamheten i nya ärenden. Resultatet är positivt och kan ses som en indikation på att Origo når ut med information till olika yrkesgrupper genom olika kanaler och sociala medier.

En annan viktig orsak till ökningen kan även vara att Origo har arbetat för ökad tillgänglighet genom att medarbetarna har haft streckade dagar och turats om att svara på telefonen även för yrkesverksamma som nämnts ovan.

Det är fortsättningsvis främst yrkesverksamma inom Socialtjänsten som tar hjälp av Origo, Statistiken visar att 48 % av dessa nya ärenden har varit från myndigheten. Yrkesverksamma från skolan utgör 21 % som förra året, 9 % har varit från Region Stockholm och 6 % från Polisregion Stockholm. 15 % av det totala antalet har varit övriga såsom som exempelvis skyddade boenden, behandlingshem, advokater, jour-och familjehem, gode män, frivilliga aktörer, vänner och anhöriga. Det har inte skett några större skillnader vad gäller fördelningen procentuellt sett jämfört med förra året. 154 av 477 nya ärenden har varit yrkesverksamma från stadsdelsförvaltningarna, (skola och Socialtjänst) och 153 från övriga kommuner i länet.

Verksamheten har även arbetat med att ta fram en informationsfilm om Origo riktad till yrkesverksamma som arbetar med målgruppen 13-26 år som begränsas av hedersnormer. En film som samtliga huvudmän, samarbetspartners och Origos ambassadörer (lokala utbildare) m.fl. kan visa i olika sammanhang och sprida genom sina intranät framöver. Filmen syftar till att informera olika yrkesgrupper om att de kan vända sig till Origo vid behov av konsultation i enskilda ärenden och delta i Origos kostnadsfria utbildningsdagar. Arbetet med att sprida filmen kommer att pågå under 2020.

Målet med att ca 100 yrkesverksamma såsom fältassistenter, lärare och kuratorer m.fl. ska ha deltagit i kursen Hedra har inte uppnåtts, då siffran för året är 82. Origo har som regel att ta emot max 30 deltagare per kurstillfälle, för att det ska vara möjligt att genomföra grupp- och värderingsövningar som deltagarna själva sedan får i uppgift att testa med ungdomsgrupper. Flera yrkesverksamma som hade anmält sig till kursen uteblev och/ meddelade förhinder väldigt sent med tomma platser som följd som tidigare år.

Origo har ett pågående samarbete med Länsstyrelsen i Stockholms län som hjälper verksamheten med externa forskare. De har fått i uppdrag, att dokumentera de kunskaper och erfarenheter verksamhetens medarbetare fått av arbetet med unga i en hederskontext. Arbetet med att hitta lämpliga forskare för uppdraget har tagit längre tid än beräknat under året. Ersta Sköndal Bräcke Högskola har påbörjat förberedelserna med att utvärdera Origos samtalsmetodik och ska intervjua både medarbetare och ungdomar under 2020. Detta kommer att vara ett högprioriterat arbete för verksamheten, då målet är att Origo har en strukturerad samtalsmetod för stöd och rådgivningssamtal som kan spridas till yrkesverksamma i länet 2021.

Yrkesverksamma får kompetens om hedersrelaterat förtryck och våld samt dess konsekvenser.

De senaste åren har Origo nått över 3000 yrkesverksamma per år med utbildningsinsatser. Enligt verksamhetsplaneringen 2019 planerade Origo att nå ca 1200, för att verksamheten har haft behov av att frigöra tid för andra prioriterade utvecklingsområden. Verksamheten signalerade därför i början av året till olika huvudmän och samarbetspartners, att lokala utbildningsdagar till kommuner och stadsdelsförvaltningar inte kommer att kunna erbjudas under året. Origo arrangerade fler utbildningstillfällen med utökade sittplatser centralt i Stockholm istället, för att tillmötesgå behovet av kunskaper på området. Verksamheten inledde även ett samarbete med UD och erbjöd utbildningsdagar om bortförda barn vid två olika tillfällen, för att förebygga och motverka att fler unga förs utomlands och/ får hjälp när de blir kvarhållna utomlands mot sin vilja. Intresset för samtliga utbildningsdagar har varit stort i länet.

Statistiken visar att drygt 2000 yrkesverksamma från olika myndigheter har deltagit i någon form av kompetenshöjande insats från Origo. En viktig orsak till att det blev betydligt fler än 1200 var, att Origo efter sommaren åter igen började att erbjuda lokala utbildningsinsatser när gruppen bestod av en till kurator. Verksamheten ska fortsätta att erbjuda insatsen på lokal nivå i mån av tid och utrymme även under 2020, eftersom insatsen efterfrågats av olika huvudmän och samarbetspartners i länet.

Det totala resultatet från deltagarnas enkätsvar efter sex genomförda grundutbildningstillfällen visar att ca 96 % av deltagarna upplever att de har fått utökade kunskaper på området. Övriga har svarat delvis på frågan.

Erfarenheter från tidigare år visade att få poliser deltog i verksamhetens återkommande utbildningsdagar centralt i Stockholm. Origo prioriterade med anledning av detta att genomföra av lokala utbildningsdagar till Polisregion Stockholm under våren. Verksamheten arrangerade utbildningsdagar för polisområde Stockholm Nord, Stockholm Syd samt Stockholm City. Dagarna var välbesökta, en slutsats verksamheten drar från detta är att anställda inom polisen visar på högre närvaro när insatsen erbjuds på lokal nivå.

Origo har även ett pågående samarbete med Länsstyrelsen i Stockholms län kring webbkurs Heder och påbörjat arbetet med att utbilda kursledare i länet under hösten. Webbkurs Heder är en fördjupad utbildningsinsats som även kommer att erbjudas under 2020. Detta är ett långsiktigt samarbete som syftar till att fler i länet ska kunna erbjuda lokala utbildningsinsatser inom sina kommuner och organisationer på sikt och bli mer kunskapsförsörjande på egen hand. Webbutbildningen kan även användas enskilt av yrkesverksamma som vill lära sig mer om hedersrelaterat våld och förtryck. Origos ambassadörer i samtliga kommuner, kvinnofridssamordnare och yrkesverksamma från skolan är några förslag på vilka som kan vara lämpliga för uppdraget som lokala kursledare.

Olika myndigheter och ideella aktörer samverkar.

Origo tipsar om vilka resurser som finns inom olika myndigheter och organisationer samt hur dessa kan vara behjälpliga kontinuerligt när yrkesverksamma kontaktar verksamheten i enskilda ärenden. Origo lyfter vikten av samverkan över yrkes- och kommungränser genom olika utbildningsinsatser, där även möjligheter till interaktion ges.

Medarbetarna på Origo sitter med i olika nätverk för att hålla sig uppdaterade på området och utveckla arbetet mot hedersrelaterat förtryck och våld i länet tillsammans med representanter från olika myndigheter i länet.